

SamenKerk

ZOEKEN WAAR JE EEN
opening vindt
bij de school

pagina 4

BOUGAINVILLE
paradijselijk oord
of vergeten eiland

pagina 22

Kop

Inhoud:

Redactioneel	3
Zoeken waar je een opening vindt bij de school	4
Mgr. Steinkamp 50 jaar priester in Amsterdam	6
Waar zijn we nu?	8
Een noodkerk die bleef	10
Vermeldenswaard	12
Van Onderop	14
Allerheiligen – alle heiligen – allen heilig?	16
'n Beetje crypto	19
Een zalig stuk over een heilig man	20
Paradijselijk oord of vergeten eiland?	22
De vrouw in gebed	25
Jongerenpagina's	26
Een zoon die noemt zijn vader Piet...	28
Studiedag 'Zorg voor de naaste'	29
Vermeldenswaard	30
Personalía	31
Onbekende geschiedenis	32

Bij de voorplaat:

Diaken Ton Hekkenberg grijpt alle gelegenheden aan om contact te maken met scholen. Op pagina 4-5 leest u het interview dat Eugène Brussee met hem had.

Samen Kerk is het informatieblad binnen het Bisdom Haarlem - Amsterdam en verschijnt tienmaal per jaar nummer 8 jaargang nr. 35

Verantwoordelijke redactie:

Margot de Zeeuw,
Wim Peeters, hoofdredacteur
Eugène Brussee

Redactieadres:

Samen Kerk
Postbus 1053,
2001 BB Haarlem
Telefoon: (023) 511 26 60
Faxnummer: (023) 511 26 59

Zoeken waar je een opening vindt bij de school 4

Mgr. Steinkamp 50 jaar priester in Amsterdam 6

Allerheiligen – alle heiligen – allen heilig? 16

Een zalig stuk over een heilig man 20

Paradijselijk oord of vergeten eiland 22

Katholieke jongerendag 2009 26

Studiedag 'zorg voor de naaste' 29

colofon

Giro 43509

E-mail: samenkerk@bisdomhaarlem.nl

Internet: www.bisdomhaarlem.nl

Medewerkers:

Marcel Poorthuis (Parels uit de Schattengrot)

Ko Schuurmans (Bijbel en liturgie)

Hein-Jan van Ogtrop (Kerkengek)

Floor Twisk (Onbekende Geschiedenis)

Stefan en Lisette van Aken (Huwelijk en Gezin)

Thom Breukel

Eleonora Hoekstra-Ros (Van Onderop)

Abonnementsprijs:

€ 24,00 per jaar; buitenland: € 31,50 per jaar

Abonnementenadministratie: (023) 511 26 40

Advertenties:

ACTA Uitgeversorganisatie

Postbus 7160

6050 AD Maasbracht

Telefoon: (0475) 463 465

E-mail: info@actauitgevers.nl

Vormgeving/technische realisatie:

Novente vormgevers, Barneveld

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen. Verantwoordelijken kunnen reageren via bovenstaand adres.

Kop

Het christendom laat zich omschrijven als opvoeding. Dat wil zeggen: als een gebeurtenis die het leven van de persoon helemaal verandert. Het diepe verlangen dat iedere mens, en dus ook ieder kind, koestert, is - vaak onbewust - er één naar waarheid, goedheid en schoonheid.

De woorden die aan het begin van onze traditie staan, het antwoord op de vraag van de eerste leerlingen, vormen het programma dat al tweeduizend jaar als een zuurdesem onze menselijke ervaring doortrekt: "Kom en zie".

Daarom hebben de christenen vanaf het eerste begin de nadruk gelegd op vorming. Je ziet het heel concreet in de grafschriften in de catacomben. Christelijke meisjes trouwen niet op hun twaalfde of veertiende, zoals in die tijd gebruikelijk, maar stilaan begint de leeftijd op te lopen, naar zestien, achttien jaar. Ze krijgen kans om zich te ontwikkelen. Elke uitbeelding van Maria als meisje in onze kerken laat haar zien met een boek in de hand, symbool voor studie en geestelijke ontwikkeling.

Er is nogal wat kritiek op het onderwijs in onze dagen. Het lijdt mede onder de ziekte die schaalvergroting heet: scholen worden "locaties", directeuren "locatiemanagers" die amper nog een klas met leerlingen voor zich krijgen, en het geheel wordt bekroond met "bovenschools management" dat zichzelf nuttig maakt door een onwerkbaar bemoeizucht met wat de leraar of lerares in de klas doet.

Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan, en dus staan er steeds weer mensen op: docenten, studenten, ouders, die terugwillen naar die eerste ervaring: "Kom en zie".

Samen Kerk heeft geprobeerd in dit nummer enkele van die ervaringen te beschrijven. We moeten elkaar steunen en voorhouden dat het anders kan, dat onze kinderen net als wij recht hebben op de confrontatie met volwassenen die hen serieus nemen, die eerbied hebben voor het kind dat een oneindig verlangen in zich draagt.

Er is de afgelopen weken weer veel gebeurd, en daarvan doen we verslag. We wensen u veel lees- en kijkplezier.

Redactie

Interview

De verbinding tussen parochies en katholieke scholen is zeker niet vanzelfsprekend meer. Diaken Ton Hekkenberg grijpt alle gelegenheden aan om contact te hebben met scholen en probeert vanuit de parochie nieuwe ingangen te vinden bij de scholen in Nieuw Vennep en Kaag/Abbenes. Eugène Brussee sprak met hem.

Zoeken waar je een opening vindt bij de school

Op de dag dat ik hem spreek, begin september, moet hij voorgaan in de startviering van het nieuwe schooljaar van tien scholen in Nieuw Vennep. "Ik heb twee avonden een kerk vol met kinderen uit het oude en het nieuwe dorp van Nieuw Vennep. De viering is dit jaar in de gereformeerde kerk, op initiatief van de interkerkelijke werkgroep 'Kerk en School'." Het is één van de gelegenheden die Ton Hekkenberg uitbuit om contact te hebben met de scholen binnen de parochies waar hij sinds 2007 werkzaam is als diaken. Vanuit de werkgroep 'Kerk en School' heeft diaken Hakkenberg in de vastentijd een project aangeboden dat 'Kinderkruisweg' heet en wat uitmondt in een bezoek aan de kruisweg in de kerk. "Ik probeer dan een link te leggen met deze tijd. Zo verbind ik het onschuldig veroordelen van Jezus met kinderen die onschuldig gepest worden en Jezus die beroofd wordt van zijn kleren met mensen die onbarmhartig te kakken worden gezet. Met name dat laatste spreekt erg aan. Ik probeer een taal te spreken die dichtbij komt voor de kinderen en tieners."

Aanleiding voor kennismaking

Met Kerst is er de traditie dat de katholieke scholen van Nieuw Vennep hun kerstviering hebben in de kerk. "Ik heb dat aangegrepen om de kerk niet alleen ter beschikking te stellen, maar om zelf voor te gaan en ze met een zegen weg te sturen. Zo'n kerstviering of bijvoorbeeld het huwelijk van een juf is ook een aanleiding om kennis te maken met de leerkrachten, met name op de vijf katholieke scholen die Nieuw Vennep rijk is." In de Kaag is de Palmpaasactie een moment van contact tussen school en kerk. "Op school maken ze de Palmpasestokken. Die worden dan de vrijdag voor Palmzondag naar de kerk gebracht. En iedereen wordt uitgenodigd om op zondag naar de kerk te komen en na de viering de stokken op te halen en uit te delen. Dat doet helaas maar tien procent van de leerlingen."

Een ander belangrijk 'contactmoment' is de voorbereiding op de Eerste Communie die Ton Hek-

Ton Hekkenberg: "Ik wil leerkrachten meer bagage geven. Een open houding vanuit de kerk is daarbij belangrijk."

kenberg doet met de vele deskundige vrijwilligers die de parochie rijk is. "Het Eerste Communieproject 'Gods grootste geschenk' van stichting Samuel begint met een rondleiding door de kerk. Ik nodig dan alle vierde klassen uit van alle katholieke scholen, ook dus degenen die niet hun Eerste Communie doen. En dan stel ik heel basale vragen, zoals: 'Wat is een kerk?' Ik antwoord dan dat het niet om een gebouw gaat, maar om een groep mensen, net zo goed als Ajax een groep mensen is en geen stadion. Bovendien ga ik met de leerkrachten rond de tafel zitten om met hen een aantal lessen voor te bereiden die zij in de klas behandelen. Er was namelijk bij een enquête onder ouders van Eerste Communicanten de vraag gesteld wat ze van de inbreng vonden van de school. Die inbreng bleken ze veel te mager te vinden. Inmiddels wordt dit met een voldoende gewaardeerd. Het Samuelproject is zo concreet dat het goed te doen is voor leerkrachten. Want veel leerkrachten willen wel, maar weten er te weinig van."

Meer bagage voor leerkrachten

Het contact met leerkrachten is voor diaken Hekkenberg dan ook belangrijk. "De leerkrachten weten hoe ze met kinderen om moeten gaan, ik niet. Maar ze hebben te weinig kennis om vorm te geven aan de identiteit van de school. De vraag is hoe zeer katholieke scholen vorm willen geven aan hun identiteit. Zijn ze erin geïnteresseerd of niet? Ik wil leerkrachten wat meer bagage geven. Een open houding vanuit de kerk is daarbij belangrijk. Ik geef aan dat ik de leerkrachten kan helpen als ze dat zouden willen. Ik merk ook wel interesse bij ze. Als ik bijvoorbeeld de kruisweg uitleg aan de kinderen, hebben de leerkrachten hun oren op steeltjes. Maar leerkrachten zijn met handen en voeten gebonden aan leerprogramma's. Daarom is het steeds zoeken waar je een opening vindt vanuit de kerk." ■

Interview: Eugène Brussee

De voorbereiding op de Eerste Heilige Communie en Kerstmis zijn belangrijke contactmomenten voor Ton Hekkenberg.

Vijftig jaar geleden, in oktober 1959, kwam de net-gewijde priester Herman Steinkamp, lid van het Opus Dei, naar Nederland. Hij is dus vijftig jaar priester, en het Opus Dei is eveneens een halve eeuw aanwezig in Nederland, meer in het bijzonder in Amsterdam. Inmiddels heeft het Werk zich gevestigd in Utrecht, in Maastricht en in Moergestel bij Tilburg. Alle aanleiding om te gaan spreken met (inmiddels monseigneur, en inmiddels 86) Steinkamp, die al die jaren de hoofdstad trouw is gebleven.

Jonge mensen zin en smaak in het leven geven

Mgr. Steinkamp 50 jaar priester in Amsterdam

“Als kind van katholieke ouders ben ik altijd op katholieke scholen en opleidingsinstituten geweest. Ik kan me nog herinneren dat bij het spelen met leeftijdgenootjes (6 jaar) een pater langs kwam en de jongens zeiden: dit is een man van God. Dit heeft toen al indruk op mij gemaakt. Het leven ging echter door: middelbare school, universiteit, beroepswerk. Als kind ben ik in Alicante (Spanje) opgegroeid, op 12-jarige leeftijd naar Duitsland verhuisd. In het Spanje van de jaren na 1931 heerste er een sterke antikerkerlijke stemming, en hetzelfde kan men zeggen van Duitsland toen. Zodoende heb ik geleerd tegen de stroom op te roeien. Wel heb ik in die jaren ooit gedacht aan een religieus leven,

ook mijn biechtvaders drongen daarop aan, maar ik vond dat ik in mijn beroep mijn levensdoel zou kunnen bereiken. Toen ik dus het Opus Dei leerde kennen, zag ik hier de mogelijkheid om in mijn beroep God te dienen en mijn overgave te leven.”

“Het Opus Dei is, in de woorden van de H. Jozefmaria Escrivá, een klein, bescheiden deeltje van de Kerk. De meeste leden zijn leken die in hun beroep werkzaam zijn en zich daarin willen heiligen. Hier zag ik dus mijn ideaal. Het was de tijd van een aanzienlijke uitbreiding van het Opus Dei over de hele wereld. Ik zei tegen de stichter dat als ik als priester dienstbaar kon zijn, ik bereid was de priestervijding te ontvangen. Ik ging dus naar Rome. Na beëindiging van de theologische studies aan de Lateraanse Universiteit ontving ik de priesterwijding op 9 augustus 1959.

In de tussentijd had mgr. del Portillo, toen de medewerker van de stichter en later zijn opvolger, contact gehad met mgr. van Doodewaard (destijds coadjutor en vicaris-generaal-wp), die gevraagd had of het Opus Dei naar Amsterdam zou kunnen komen. Dus begin oktober 1958 vroeg onze stichter mij of ik bereid was naar Nederland te gaan. Ik verhuisde naar Amsterdam op 7 oktober 1959. Mgr. van Doodewaard gaf mij de raad eerst goed de taal te leren en kennis te maken met de Nederlandse samenleving en cultuur. Ik besloot mij in te schrijven voor verschillende colleges aan de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam, wat zeer nuttig is

geweest; ik volgde college bij onder anderen Stuiveling (letterkunde) Hellinga (taalkunde) en Reichling (algemene taalwetenschap).”

Herman Steinkamp begon met het studentenhuis Leidenhoven waar, revolutionair voor die tijd, ook niet-katholieken welkom waren. De verzuiling was nog levend, en het gebeurde toen nog bijvoorbeeld dat een niet-katholieke student geweigerd werd om lid te worden van een katholieke voetbalvereniging. In de loop van de jaren hebben honderden jongemannen – en later in de vrouwelijke huizen jonge vrouwen – in de studentenhuisen een basis gehad om met vrucht te studeren, het studentenleven te leren kennen en waarderen en smaak in het leven te krijgen. Tot op de dag van vandaag is het beginsel nog altijd hetzelfde: iedere student kan wonen in een studentenhuis van het Opus Dei, welke godsdienst hij of zij ook aanhangt.

“Wat het kerkelijke leven betreft kan ik me herinneren dat in Amsterdam verschillende parochies in die tijd een pastoor en twee of meer kapelaans hadden. Soms waren de kerken vol in de doorweekse Missen. De situatie is nu anders. Persoonlijk kan ik alleen maar zeggen dat de jaren 1960 en 1970 voor mij zeer pijnlijke jaren waren vanwege de afbraak in de Kerk waarvan voor mij de logica erachter verborgen bleef.”

“De verhouding met de bisschoppen is altijd goed geweest. Wij hebben kunnen rekenen op hun goedkeuringen voor onze centra, en op hun zegen voor ons apostolaat. Bij allen heb ik steeds als mijn overtuiging uitgesproken dat hete discussies en polarisatie niet tot een goed resultaat konden leiden. Min of meer was de mening van de H. Jozefmaria dat het toch niet nodig is ruzie met elkaar te hebben omdat men van mening verschilt. Een moment van grote voldoening was de Sacramentsprocessie in

Amsterdam, voor het eerst uitgetrokken in 2004. Na jaren pastorale arbeid in de Onze Lieve Vrouwekerk mocht iets daarvan ook naar buiten komen. De open en verdraagzame houding van de Amsterdammers en de andere toeschouwers (b.v. toeristen) heeft indruk op mij gemaakt. Voor de toekomst zou ik wensen dat het katholieke geloof meer mensen in Amsterdam en omstreken mag inspireren. De Amsterdammer, en ik denk met hem de Noord-Hollander, is een open, eerlijk type. Soms met een grote mond, maar dat heeft ook zijn goede kanten. De Amsterdammers die ik meegemaakt heb, en die hun katholiek geloof beleefden en beleden, doen mij de wens koesteren dat er in de toekomst heel veel van dit soort zullen komen. Hierop is dan ook ons apostolaat gericht: het geloof te leren kennen, jonge mensen voorbereiden op een goed huwelijk en later begeleiden bij de opvoeding van de kinderen. Via onze studentenhuisen zouden we willen bijdragen aan de vorming van academisch gevormde mensen, die als intellectuelen in staat zullen zijn op hun niveau het geloof uit te dragen. Laten wij dit ene niet vergeten: het geloof is in staat aan de mens veel inspiratie te geven; het geloof helpt om in het leven een zin te ontdekken. Het geloof maakt van jou geen supermens, maar een gewone mens die zijn zwakheden en tekortkomingen kent, maar het helpt jou ook de kracht van de genade te ontvangen, waarmee je enorm dankbaar en gelukkig kunt zijn.”

Wim Peeters

Mgr. Punt met links mgr. Steinkamp en rechts mgr. Schnell, de vice-prelaat van Opus Dei in Nederland

In 1961 bezocht de Stichter van Opus Dei Leidenhoven in Amsterdam. Op de foto vlnr.: Hermann Steinkamp, Desmond Sweeny, H. Jozefmaria Escrivá en Jos Vall

Zondag 4 oktober vierde onze Haarlemse Kerk het Bavofeest en herdacht daarbij het 450 jarig jubileum van ons bisdom. De heilige mis werd live op de TV uitgezonden. De bisschop hield de homilie met als thema: 'Een jubileum is een moment om terug te kijken en vooruit te kijken'. We drukken hieronder een iets verkorte versie af.

Waar zijn we nu?

We gaan eerst terug naar het begin.

De lezing uit het boek Genesis vertelt ons wie wij zijn: beeld van God, man en vrouw; geschapen om lief te hebben, gelukkig te zijn, vrij en onsterfelijk. Het vertelt over de gebrokenheid van de mens, maar ook over de belofte van verlossing, van vergeving en totale vernieuwing van leven in Christus.

We gaan 1300 jaar terug. Een groep Ierse monniken, Willibrord en zijn gezellen, steken in open boten de Noordzee over en spoelen ergens aan in de buurt van Katwijk. Met enorme moed, volharding en vuur lukt het hen uiteindelijk om dat onstuimige volk van de Friezen, onze voorouders hier in Noord-Nederland, te winnen voor Christus.

We gaan 450 jaar terug. Ons land wordt verdeeld in bisdommen: ruwweg Roermond, Den Bosch, en korte tijd Middelburg beneden de rivieren. Utrecht en Haarlem, en korte tijd Groningen, Leeuwarden en Deventer boven de rivieren.

We gaan 150 jaar terug. Na eeuwen van geloofstrijd krijgt de Kerk in onze streken haar vrijheid terug. En dan begint een periode van enorme bloei en missionaire kracht. Geen land ter wereld heeft zoveel missionarissen, religieuzen en zendelingen de wereld in gestuurd als Nederland. Op het Tweede Vaticaans Concilie waren 70 Nederlandse bisschoppen aanwezig: tien uit Nederland en 60 uit missiebisdommen over de gehele wereld.

En waar zijn we nu?

Over ons land is een storm gegaan van ontkerstening en secularisatie. Ongetwijfeld heeft het ook uiterlijkheid zonder innerlijk fundament weggebla-

zen. Maar het heeft ook veel mensen losgerukt van hun geestelijke wortels. De mens is tenslotte als een boom, geworteld in religieuze aarde. Een boom kan allerlei vormen aannemen, maar één ding kan hij niet. Hij kan zijn wortels niet losmaken uit de aarde, want dan gaat hij dood. We leven in een tijd waarin steeds meer mensen zich dat bewust worden. Ze voelen zich vaak geestelijk ontheemd, opgejaagd door een cultuur die steeds maar sneller voortraast. Temidden van de vloed van indrukken en prikkels die ons dagelijks overspoelt is het moeilijk om de stilte te vinden waar God op je wacht, je te voeden met gebed en sacrament. Je vergeet dat het leven een reis is, een weg die gaat door ervaringen van vreugde en verdriet, onderweg naar ons hemels vaderland. Een mensenleven kan dan als het ware blijven 'hangen'. De geestelijke ontwikkeling stopt. Het is een ervaring die we allemaal wel eens doormaken.

Dáár, op dat dode punt begint de Blijde Boodschap.

Daar onthouwt het Evangelie zijn volle kracht. Op dit jubileum verkondig ik het met vreugde. Jezus geeft een mens niet op, hoezeer ook vastgelopen. Met Zijn oproep tot bekering, wil Hij hem weer in beweging zetten. Die uitdaging loopt als een rode draad door het hele evangelie heen: *Bekeert u, spant u tot het uiterste in, volhardt, zoekt, klopt, vraagt, bidt...* Voortdurend maakt Hij ons duidelijk dat elke vernieuwing van leven begint bij de mens zelf, bij z'n eigen vrije wil. "Wil je gezond worden?" vraagt Hij aan de lamme bij de bronnen van Betsaida. Wil

Durven we het aan om Gods licht te laten schijnen over ons hart en leven, ook als er duistere plekken aan het licht komen?

je het werkelijk tot in je diepste wezen, met de pijn en moeite die dat ook geeft? Als je daar "ja" op zegt, dan worden onvermoede geestelijke krachten gemobiliseerd. Dan komt Christus in je leven en verandert het. Soms heeft een mens wel eens een schok nodig om in beweging te komen. We vieren vandaag het feest van de heilige Bavo. Volgens een bepaalde legende begon hij als een roofridder in het huidige Vlaanderen. Op een dag besluipt hij de heilige Amandus. Deze bemerkt het, kijkt Bavo recht in de ogen en begint hem te onderrichten over God en het eeuwige leven. Bavo wordt in zijn ziel geraakt en sluit zich bij Amandus aan.

Ook voor ons en onze samenleving is het tijd om in beweging te komen.

Durven we het aan om Gods Licht te laten schijnen over ons hart en leven, ook als duistere plekken aan het licht komen? Dat is de bekering die we allemaal steeds weer nodig hebben: De moed jezelf te zien zoals je bent, met je lichte en met je schaduwkanten. Niets goedpraten, niemand ergens de schuld van geven, maar in vertrouwen op de onuitputtelijke barmhartigheid van God het sacrament van vergeving ontvangen en op weg gaan, elke dag opnieuw, met zijn geboden als richtsnoer. Dan zal

Hij je halverwege tegemoet komen, vergeven, helen en je stap voor stap doen toegroeien naar de volle, koninklijke maat van het menszijn en naar eeuwig leven. Zeker de oude dag – we hebben ook veel oudere kijkers - is een tijd om innerlijk te groeien. Bij alle mogelijke gebreken toch ook een gezegende tijd, waarin de gejaagdheid vaak wegvalt. Niet alleen een tijd voor golf en bingo, zeg ik wat provocerend, ook al kan dat wel eens aardig zijn, maar vooral een tijd voor rust, bezinning en gebed. Een tijd om in het reine te komen met jezelf, met God en mensen, en je voor te bereiden op de reis naar de eeuwigheid. Durven tenslotte politici en publicisten het aan om Gods Licht te laten schijnen over concrete zaken als economie en politiek, arbeidsverhoudingen en gezinsleven, over ons omgaan met het leven en de seksualiteit en te veranderen wat in dit Licht geen stand kan houden? Daaraan hangt ten diepste onze toekomst.

Jozeff Marianus Punt
Bisschop van Haarlem – Amsterdam

1

De bedoeling van deze serie artikelen is aandacht te besteden aan de verbeelding van de Bijbel (met name van het Oude Testament) in de kerkelijke architectuur. We behandelen al menige kerk in binnen- en buitenland. Ook in ons eigen bisdom zijn interessante kerken: de uwe? Is er ooit een boekje over verschenen? We zijn geïnteresseerd. We kregen een reactie uit Aerdenhout, waar een 'noodkerk' van de jonge Cuypers uit 1921 nog steeds in gebruik is.

Een noodkerk die bleef

De fietsers op weg naar Zandvoort hebben vast het bordje halverwege wel gezien: 'R.-K. kerk.' Wie Zandvoort even laat voor wat het is en de Sparrenlaan inrijdt, wordt verrast: na zo'n 100 meter komt hij bij een sprookjesachtig kerkje gelegen in het groen. Het is de Antoniuskerk (tegenwoordig Antonius en Pauluskerk) van Aerdenhout. Nog spannender wordt het als je ontdekt dat het een noodkerk is van Jos Cuypers uit 1921. Een noodkerk die bleef. Jos Cuypers

2

die bij de bouw van de grote Bavo in Haarlem geassisteerd werd door vader Pierre, werd in Aerdenhout geassisteerd door zijn zoon. Om het ingewikkeld te maken heette die weer Pierre.

Van schuilkerk naar noodkerk

De eerste zielenherder van Aerdenhout was Pieter van der Wielen, zoon van de Haarlemse bierbrouwer Frans van der Wielen. Pieter was pastoor van Zandvoort en woonde op het landgoed van zijn vader, de Voorkeoek (het latere lepenrode in Heemstede). Bij dat landgoed hoorde ook de Achterkeoek. Op dat terrein stond, goed verscholen, een klein jachthuis: 'de Koekoek'. Dit huisje bestaat nog achter de filters van Leyduin, op het landgoed 'Koekoeksduin' aan de Vogelenzangseweg, nu 'de Kapel' geheten. Op de zolder van dit gebouwtje kwamen in het geheim de parochianen samen. Tijdens de restauratie in 1939 kwamen de zuiltjes tevoorschijn waartussen het altaar gestaan heeft.

Met de komst van veel welgestelde Amsterdamse families ontstond de behoefte aan een echte katholieke kerk. In 1920 vroeg een zekere mejuffrouw Veldhuis om een kapel ter ere van Maria van Altijd-durende Bijstand. Bisschop Callier loste dat handig op door te besluiten een kerk te bouwen met een Mariakapel erbij. De kerk werd gebouwd door Jos (en zoon Pierre) Cuypers. In de bouwaanvraag staat: 'Laat het vooral duidelijk zijn dat het om een noodkerk gaat.' Hoewel tot 1950 plannen hebben bestaan tot het bouwen van een definitieve kerk, is het er echter nooit van gekomen. Door de splitsing van de parochie in twee afzonderlijke parochies

3

(Antonius en Paulus) kwam aan de plannen in 1963 een definitief einde. De kerk is (gezien het voorlopige karakter) niet gewijd, maar 'gewoon' plechtig in gebruik genomen op 22 december 1922. In januari 1991 werden de beide parochies weer bij elkaar gevoegd zodat de Antoniuskerk er plotseling een patroon kreeg.

Het interieur

Het interieur, bij de bouw zeer sober, is in de loop van de jaren steeds meer verfraaid. De tekstboog (met citaten uit de hymne *Lauda Sion*) boven het liturgisch centrum en de horizontale ligger werden in 1935 aangebracht door de heer Scheers. De beschildering van het hoge front boven dat centrum is van de hand van Joes Lelyveld en dateert uit 1949. Wij zien hoog boven ons de H. Drie-eenheid afgebeeld, maar vrolijker zijn de beelden uit het leven van Antonius links onder. Ook de vrouwen ontbreken niet. Aan de rechterkant zijn scènes uit het leven van Hildegardis te zien. Twee langgerekte series ramen werden rond 1922 aangebracht in de kap. Wie was de glazenier? Onbekend. Het derde raam links stelt de eerste gave van de H. Geest voor: de timor Domini, verder de Pietas (vroomheid, hand met kruis), de wetenschap (de uil), de sterkte (rotsen), de raad, het verstand (de Alfa en de Omega), de Wijsheid (een duif) enzovoort. Aan de rechterkant de goddelijke deugden (geloof, hoop en liefde) en de kardinale deugden (voorzichtigheid (slang), de rechtvaardigheid (de weegschaal), de kracht (de leeuw) en de matigheid. Rechts boven bij de ingang nog de overwinningpalm van Christus en de lelie, symbool van de zuiverheid van Antonius. Dankzij deze lange rijen ramen heeft de kerk een aangenaam licht. De beschilderde wanden weerkaatsen het prachtig.

Terug naar het beschilderplan. In 1952 verfraaide de eerder genoemde Lelyveld de houten gewelven achter het altaar. In 1953 bracht de Hongaarse zeeschilder Oscar Mendlik de hanenbalkversiering aan. De parochianen moesten er aan wennen en noemden de kerk 'een indianenkerk', maar de pastoor liet weten dat hij het mooi vond. Klaar uit. Heel fraai

4

zijn het Mariabeeld en het Hildegardisbeeld van de hand van Mari Andriessen. Diezelfde beeldhouwer (beroemd van de Dokwerker in Amsterdam) ontwierp ook het Mariareliëf in de devotiekapel, lange tijd gevelsteen van verschillende huizen van de familie Everard-Melzer. In diezelfde kapel werden bij het 25-jarig bestaan van de parochie in 1947 enkele Mariaramen aangebracht. Opmerkelijk is de voorstelling van Maria en de engel: Gabriël fluistert Maria de blijde boodschap in. Helaas kan niemand lezen wie de ramen maakte. Men komt niet verder dan 'Pieter Sterldeis'. Uit het interieur van de buiten gebruik gestelde Pauluskerk zijn na 1991 onder andere overgenomen een houten reliëf van het Laatste Avondmaal, een Paulusbeeld, een gedenksteen met een tekst van Michel van der Plas en het mechanische orgel dat net op tijd kwam om het kwetsbare elektro-pneumatische orgel te vervangen.

De toekomst

Aan de buitenkant van de kerk is een fraai reliëf aangebracht, voorstellende Antonius die tot de vissen spreekt. Het 75-jarig bestaan werd in 1997 enthousiast gevierd. In 2007 is de kerk grondig gerestaureerd. Voor het exterieur is uitgegaan van de kleuren die men aantroef op de ontwerptekeningen. Het feit dat de kerk nog steeds noodkerk is, doet aan de luister niets af. Het is een kerk die erg populair is als trouwkerk en dat is te begrijpen. De ruimte is uitnodigend en warm. De beschildering binnen doet het goed. Altijd iets moois om naar te kijken. Tegenwoordig maakt de parochie deel uit van de regio Haarlem Kust (die zich uitstrekt van Zandvoort tot Schalkwijk). Op 7 september vierde pastor Clementine van Polviet haar 25 jarig ambtsjubileum. De eerder genoemde inscriptie in een steen uit de voormalige Pauluskerk van Michel van de Plas geeft weer waar het in een kerk om gaat. ■

Ik ben maar steen; ik heb u niets te geven
zoek wat ik draag: een hemel die begint
op aarde, een God die mensen aan zich bindt
rondom de tafel van het eeuwige leven.

Hein Jan van Ogtrop, Haarlem

Gebruik is gemaakt van het boekje van P. J. M. van Soest uit 1997: *Antonius van Padua 75 jaar*. Over de tijd rond en voor de reformatie zie ook de artikelen in vroegere nummers van *Samen Kerk* over de nabij gelegen plaatsen *Vogelenzang* en *Overveen*.

5

Afbeeldingen

- 1 De oude kapel
- 2 Antonius spreekt tot de vissen (reliëf buitenkant)
- 3 Exterieur
- 4 Interieur op 7 september jl. Foto: Gert Jan Bluijs
- 5 Hildegardisbeeld van Mari Andriessen

Gezinsnota Rouvoet onder katholieke loep

Het Centrum voor de sociale leer van de Kerk organiseert op 23 oktober een studiedag over de gezinsnota van Rouvoet. Hiermee wil het Centrum het gezinsbeleid van het huidige kabinet in het licht van de sociale leer van Kerk stellen. Het Centrum is ervan overtuigd dat de sociale leer van de kerk actueel is dan ooit. Niet voor niets schreef de paus juist dit jaar een nieuwe encycliek rondom de sociale leer.

Doel van de studiemiddag is een substantiële bijdrage te leveren aan de maatschappelijke discussie rondom het thema gezin. Wat betreft het Centrum voor de sociale leer van de Kerk wordt het tijd dat katholieken van zich laten horen in de Nederlandse samenleving. Het Centrum is van mening dat het katholieke geluid rondom het gezinsthema vernieuwend is en in een belangrijke behoefte voorziet.

Tijdens de studiedag zal er aandacht zijn voor de maatschappelijke trends en ontwikkelingen aangaande het gezin in Nederland. Ook zal vanuit het christelijk-sociaal denken gekeken worden naar de verantwoordelijkheden van de staat enerzijds en de ouders anderzijds. De relatie tussen werk en gezin komt uitvoerig aan bod en de gezinsnota zal in zijn geheel in het licht van de katholieke sociale leer bekeken worden. Sprekers zijn prof. Jhr. Dr. F.A.M. Alting von Geusau, prof. R.A.C. Hoksbergen, prof. dr. L. Besselink en drs. C.W.M. Tax.

Wanneer: 23 oktober 2009
Plaats: De Tiltenberg, Zilkerduinweg 375 Vogelenzang
Tijd: 12.30-16.30 uur
Toegang gratis; een vrijwillige bijdrage wordt zeer op prijs gesteld. Aanmelden (verplicht) vóór 20 oktober bij: m.karsten@tiltenberg.org.

Elf nieuwe priesterstudenten

Het grootseminarie De Tiltenberg begint het studiejaar met elf nieuwe studenten. Van vier nieuwe studenten zijn er drie parttime; twee anderen die eerder parttime waren begonnen, worden fulltime. Van het Redemptoris-Materseminarie in Nieuwe Niedorp beginnen drie seminaristen – na de taal cursus – met de studie; twee Benedictijnen van Egmond gaan eveneens de priesteropleiding volgen en tenslotte zijn er twee pre-seminaristen bijgekomen, waarvan er één intern is, in een propedeutische fase. Aan het Sint Bonifatius-instituut zijn daarnaast nog enkele studenten ingeschreven die zich oriënteren op hun roeping.

Alles bijeen telt het Groot-seminarie nu 19 seminaristen en drie pre-seminaristen. Van hen zijn er 16 inwonend. Vier kan-

didaten zijn voor het bisdom Groningen, één voor het bisdom Rotterdam. In het Redemptoris Mater-seminarie voor kandidaten die de neo-catechumenale weg volgen, zijn twintig seminaristen. Met de beide Benedictijnen erbij zijn er 41 studenten en drie pre-seminaristen.

Bisschop de Korte over landbouwcrisis: Aandacht voor problemen boeren noodzakelijk

“Ik maak me zorgen over de toekomst van de landbouwsector die op dit moment in zwaar weer verkeert. De boeren hebben de huidige crisis niet veroorzaakt; dat gebeurde elders. Toch worden zij juist nu extra geraakt.” Aldus bisschop dr. G. de Korte, referent voor Kerk en Samenleving.

Er zijn volgens bisschop De Korte dringend radicale veranderingen noodzakelijk om de landbouw en de landbouwers hun juiste plaats en waarde als basis van een gezonde economie terug te geven. Zij produceren de noodzakelijke basisvoorzieningen. Tegelijkertijd zal de samenleving moeten breken met de logica van louter consumptie en vormen van agrarische productie moeten bevorderen die de scheppingsorde respecteren en die voldoen aan de menselijke basisbehoeften voor iedereen.

Een gezond plattelandsbeleid vereist dat men landbouw- en milieuproblematiek in samenhang ziet waarbij een verouderde opvatting over ondersteuning plaats moet maken voor nieuwe hoopvolle perspectieven voor een moderne Europese landbouw. Een eerlijke, rechtvaardige en duurzame oplossing is nodig die landelijk en Europees gedragen kan worden. Dit daagt ook de boeren zelf uit hun werk als moderne maatschappelijk verantwoorde ondernemers nieuw vorm te geven.

Voor de politiek in Den Haag en Brussel ligt er volgens bisschop De Korte een taak om de korte termijn problemen van de agrarische sector serieus te nemen en tegelijkertijd te werken aan een rechtvaardige en duurzame oplossing. Voor de landbouwsector zelf ligt misschien nog wel een grotere uitdaging om bij de grote zorgen van de korte termijn, de lange termijnoplossingen niet uit het oog te verliezen.

De crisis in de landbouw vormt één van de agendapunten van de brede maatschappelijke consultatie met politieke partijen en het sociaal middenveld die de bisschoppen aan het voorbereiden zijn naar aanleiding van de pauselijke encycliek *Cari-tas in veritate* (SRKK).

Twee dagen feest in kathedraal

Honderden kerkkoralen en andere belangstellenden waren zaterdag 3 oktober bijeen in de Sint-Bavokathedraal in Haarlem om de viering van het 450-jarig bestaan van het Bisdom Haarlem-Amsterdam een muzikaal accent te geven. Het middenschip was voor meer dan de helft bezet door het Jubileumkoor, samengesteld uit 280 leden van kerkkoralen uit het hele bisdom. Er was zelfs een kerkkoor uit Wateringen (bisdom Rotterdam) gekomen om mee te doen aan de repetitie en de eerste uitvoering van de Nicolaasmis van Jan Valkestijn. Hij schreef dit gezongen ordinarium in opdracht van de bisschop van Haarlem-Amsterdam, mgr. J.M. Punt, ter gelegenheid van het bisdomjubileum.

Voordat de pontificale Eucharistieviering begon, hadden de koralen er al de nodige uren opzitten, want er moest natuurlijk flink geoefend worden om deze driestemmige compositie naar behoren uit te kunnen voeren. Ze werden echter goed verzorgd, want het bisdom zorgde voor koffie, thee en broodjes.

Dankbaarheid

Toen om precies 15.00 uur de bisschop en de concelebranten in een processie binnentraden, werden zij muzikaal begeleid door een plechtstatige Intrada Pontificalis, eveneens voor deze gelegenheid gecomponeerd door 'huiscomponist' mgr. drs. Jan Valkestijn en gespeeld door een koperkwartet en organist Ton van Eck op het grote Willibrordorgel. Aansluitend klonk massaal het lied 'Dankt, dankt nu allen God', waarmee direct de toon werd gezet voor deze jubileumviering, waarin dankbaarheid de boventoon voerde.

Op de geëigende plaats in de liturgie werden de diverse onderdelen van de Nicolaasmis uitgevoerd. De componist zelf schaarde zich als erekanunnik van het kathedraal kapittel in de kring van concelebranten. Ondanks enkele onvolkomenheden waren veel aanwezigen onder de indruk van deze nieuwe compositie en enkele dirigenten lieten na afloop weten deze mis ook in hun eigen parochie te gaan uitvoeren. Daarmee gaven ze gehoor aan de oproep die plebaan H.J. van Ogtrop

deed in zijn preek. Hij refereerde aan de bekende psalmwoorden 'Zingt voor de Heer een nieuw lied' en riep de koralen op om naast het vertrouwde repertoire ook steeds nieuwe klanken in de liturgie toe te laten. Bisschop Jozef Punt dankte aan het einde van de viering alle aanwezigen voor hun inzet op deze dag, maar ook voor alles wat zij in hun eigen parochie doen om de lofzang gaande te houden. Daarna mocht hij het zelf het laatste onderdeel van de Nicolaasmis zingen: de pontificale zegen.

Tot slot werd de kathedraal nog eenmaal tot in de gewelven vervuld met zang, orgelspel en kopergeschal in het majestueuze slotlied 'Wij zijn uw volk, wij zijn door U gedragen'. Beter kon deze jubileumviering niet eindigen!

De dag erna, weliswaar de dag van Sint Franciscus, maar toch ook nog die van de H. Bavo, vond in de kathedraal een feestelijke Eucharistieviering plaats (foto) die rechtstreeks werd uitgezonden door RKK-tv. U vindt elders in dit nummer de tekst van de preek die onze bisschop bij die gelegenheid hield.

Het koor van de kathedraal in actie tijdens de feestelijke Eucharistieviering op zondag, bij gelegenheid van het 450-jarig jubileum van het bisdom. (foto: Maarten de Wit).

Bert Stolwijk, staffunctionaris kerkmuziek van het bisdom, dirigeerde het 350 man en vrouw sterke koor. (foto: Steef Pardoën)

Van Onderop

door Eleonora Hoekstra-Ros

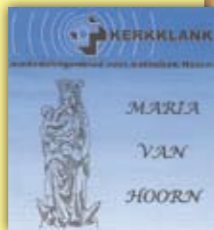
Oktober is de maand van de rozenkrans, de eeuwenoude oefening van het 50 maal herhalen van het Weesgegroet. In de katholieke kerk wordt deze maand beschouwd als de tweede Mariamaand; dat is de rozenkransmaand. In veel parochiebladen zie je speciale aankondigingen van het rozenkransgebed.

In **Medemblik** wordt de jaarlijkse Maria processie gelopen op 17 oktober, van de **H. Martinuskerk** naar de grot met het Maria-beeld in het plantsoentje achter de kerk. De processie wordt gehouden ter verering van de Heilige Maria.

In **Hoorn** werd de Maria-Ommegang gehouden op zondagmiddag 4 oktober. De route liep door de stad en iedereen kon

zich aansluiten. Voor de **Koepelkerk** stond een altaar en er werd tijdens de route een stop gehouden om gezamenlijk het Weesgegroet te bidden. De deelnemers en het beeld van de H. Maria werden gezegend. Daaraan voorafgaande zong een Gregoriaanse schola de Ommegang. Onder klokgelui ging de Ommegang terug naar de **Koepelkerk; de HH. Cyriacus en Franciscus**.

**WERELD
MISSIE
MAAND
GIRO 1566
DEN HAAG**
missio

Oktober is ook Wereldmissiemaand. Kerk ben je samen en dan vier je de solidariteit met de gemeenschappen wereldwijd. Dit jaar krijgt de wereldkerk aandacht.

In het **parochieblad van de O.L. Vrouw - Verrijzenisparochie te Hilversum** staat een oproep de digitale kringloopwinkel te bezoeken. Deze missiemarkt is een soort marktplaats waar vraag en aanbod bij elkaar komen. Alle opbrengsten zijn bestemd voor de Stichting Solidariteit Panama te Hilversum.

Zie: www.missiemarkt.nl

De Missie Zendingskalender 2010 is te koop. Deze kalender is een gezamenlijke uitgave van CMC

Mensen met een Missie en de Nederlandse Zendingsraad.

De opbrengsten komen ten goede aan het werk van CMC. Dat meldt het **Parochiecontact Wieringen**. Een inkijsk missiekalender ligt achter in de kerk bij de intekenlijst.

BEZOEK ONZE DIGITALE KRINGLOOPWINKEL
www.missiemarkt.nl
OPBRENGST BESTEMD VOOR PANAMA
Lees vooral de spelregels en over ons op deze site!

Meander

Voor veel verenigingen met een jeugdafdeling in Limmen en de **H. Corneliuskerk**, ook in **Limmen**, kon het bijna dit afgelopen jaar niet meer stuk. Uit handen van de Stichting Katholieke Jeugd Limmen (SKJL) hebben de verenigingen en het parochiebestuur weer forse geldbedragen ontvangen voor hun kas. Jaarlijks vindt er een veiling plaats waar spullen en kavels bij opbod worden verkocht ter ondersteuning van kerk en jeugdactiviteiten in het eigen dorp. Het is een traditie die al ruim tachtig jaar bestaat. Hij vindt steeds plaats in het eerste weekend van november in het parochiehuis tegenover de H. Corneliuskerk. Het is een plezier om te lezen wat voor een uiteenlopende kavels er aangeboden worden. Van een pondje paling, fruit- en zuivelmanden, bidstoeltjes en lei van de parochiekerk tot flessen wijn, cadeaubonnen, taarten, bloembollen, kerstbomen, brunches, excursies, AZ-wedstrijdkaarten en zelfs een Fries schaap.

In **Obdam** haalden de jaarlijkse kerkenveiling voor de **parochiekerk H. Victor** en de stichting tot Behoud van het Kerkje aan de Braken een bedrag op van ruim € 31.000. In **Andijk** bleef de meter van de gemeenschapsveiling voor twintig clubs en haar **R.-K. parochiekerk Maria Middelaars van Alle Genaden** bij het bedrag van € 31.000,-- staan. De kerkveiling **Venhuizen** bleef niet achter en haalde voor haar **parochie H. Lucas** en de **H. Theresiakapel van Lisieux te Hem** € 35.000 op. De veilingen werden in maart 2009 gehouden.

In **Driehuis** noemen ze de kerkveiling een geschenkenveiling. De veilingmeester, een parochiaan van de **Engelmundusparochie te Driehuis NH**, riep haar gulle bidders en de vaste kern uit de agrarische sector weer op om op 3 oktober, net zo als ieder jaar naar de gezellige Geschenkenveiling te komen. Het bedrag komt geheel ten goede aan het onderhoud van de kerk. Eerder in de morgen werd er een tweedehands spullen- en boekenbeurs gehouden op het kerkplein en in de tuin. Bij de buitenactiviteiten behoorden ook verkoop van bloembollen, koffie en oliebollen en een loterij.

De parochianen van de **H. Bonifatiuskerk te Spanbroek/Opmeer** met hun stichting tot Behoud van de Bonifatiuskerk, de muziekvereniging Erato en nog drie sportverenigingen uit hun dorpen noemen het een Gemeenschapsveiling. Op zaterdag 3 oktober 2009 haalden zij met de Gemeenschapsveiling 2009 weer een hoog bedrag binnen. Vorig jaar verkocht de directeur van de basisschool een bijzondere kavel. Twintig personen mochten een ochtend terug in de schoolbanken, inclusief middaglunch en de naschoolse opvang. Uiteraard ontbraken de koopjes van kaas, wijn, koffie, handdoeken, reizen, entreebewijzen voor theater, film, voetbalwedstrijden, verzorgingsartikelen enz. enz. niet.

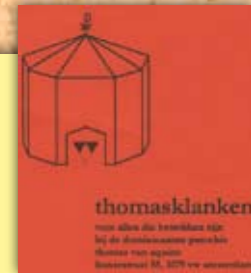
In **Aalsmeer** nodigt de **Karmelparochie** haar parochianen uit om naar kavels te komen kijken voor de jaarlijkse kerkenveiling op 21 november in het parochiehuis. In **Kontakt** staat dat er typisch plaatsgebonden artikelen worden geveild, waaronder varen over de Westeinderplassen. Verassingsdozen ontbreken niet. De opbrengst is bestemd voor de herinrichting van het priesterkoor.

In **Tweeluik**, het informatieblad van de **R.-K. parochies te Heemstede**, wordt vermeld dat er in november een kerkbollenveiling ten behoeve van de H. Bavokerk wordt gehouden in de Luifel. In het begin van de avond is in de Luifel de kinderkerkbollenveiling. Kinderen verkopen hun eigen ingebrachte spulletjes. Later op de avond komen de ouderen achter de kraampjes staan. Vorig jaar werd van de opbrengst de bliksemafleiding betaald, waarmee het jaar daarvoor een begin was gemaakt. Meer dan een eeuw lang zorgen de parochianen op deze manier financieel voor het onderhoud van de H. Bavokerk aan de Herenweg.

Twee Luik

Ook de Joden vieren één keer per jaar Nieuwjaar en wel bij het begin van de herfst, op het moment waarop de natuur lijkt te sterven. Het is typerend voor een volk en een godsdienst dat de hoop als fundament heeft. Juist wanneer de natuur sterft, wordt de hoop op nieuw leven gewekt. Dit thema is nog verder uitgewerkt in **Thomasklanken**, het parochieblad van de **Parochie St. Thomas van Aquino te Amsterdam**.

In het zomernummer van het **Kontaktblad Groenmarktkerk te Haarlem** staat dat de pastoraatsgroep in september van start gaat met een loterij waarbij een paaskaars te winnen is.

De prijs van een lot is één euro. De trekking vindt plaats op 24 oktober, de dag waarop de kerk 165 jaar bestaat. Voor elke kaars zijn loten te koop. In de loop der jaren zijn er veel restanten van paaskaarsen bewaard. Deze worden uitgesteld in de kerk, zodat de parochianen kunnen zien wat zij kunnen winnen. De opbrengst wordt besteed aan de reparatie van het Adema orgel.

De **parochie O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen - Overveen** heeft toch weer kunnen starten met de timmerclub voor jongens en meisjes in de leeftijd van 8-12 jaar. De club zit in het Mariagesticht naast de kerk. Als eerste activiteit wordt genoemd het figuurzagen van iets leuks. Omdat het voor veel kinderen nieuw is, kost dat altijd veel inspanning en....de nodige zaagjes, maar ze krijgen het echt allemaal onder de knie.

Het aantal heiligen is de laatste jaren flink gegroeid. Onze vorige paus heeft er een grote bijdrage aangeleverd. Het zijn er zoveel, dat je wel eens denkt: "Blijven er nog gewone gelovigen over?" Of heel ijdel: "Maak ik zelf ook nog een kans?" Wie de lijst met heiligen bestudeert, ontdekt dat mannen in de meerderheid zijn. Het zijn vooral pausen, bisschoppen en religieuzen. Ook onder de vrouwen overheersen de zusters, de maagden en de weduwen. Gewone leken zijn in de minderheid. Gelukkig kennen we het feest van Allerheiligen. Met dit feest wil de kerk uitdrukken: op deze dag gedenken wij al die mensen, die wel 'heilig' geleefd hebben, maar nooit heilig zijn verklaard. Nooit tot de eer der altaren verheven zijn.

De aanbidding van het Lam Gods van de gebroeders van Eyck uit 1432. Sint-Baafskathedraal, Gent.

Allerheiligen – alle heiligen – allen heilig?

Maar wanneer word je heilig genoemd? Als je een heilig boontje bent geweest? Als je heiligenlevens leest, denk je soms: "Ben jij heilig verklaard? Je was toch gewoon een merkwaardige figuur?" Van andere heiligen zeg je: "Wat een mensen! Inspirerend tot op de dag van vandaag!" Je krijgt ook door dat een aantal heilig is verklaard vanwege de (kerk)politieke situatie in hun tijd. Sommigen zouden het tegenwoordig niet meer worden. Anderen, die als een halve ketter de geschiedenis zijn ingegleden, nu misschien juist wel.

Dwarsliggers

Wat betekent het woord heilig? Heilig zijn heeft te maken met "afgezonderd worden voor een speciale opdracht" en tegelijk "tot God behoren". Je ontdekt dat heiligen mensen zijn die in hun tijd God handen en voeten hebben gegeven in ons midden. Dwarsliggers zijn het vaak geweest, die protesteerden en opkwamen voor wie gekleineerd en onderdrukt werd. Zij worden heilig genoemd en uiteindelijk heilig verklaard, omdat God door hen aan het licht kwam!

Als je het zo bekijkt, zijn er veel meer heiligen dan alleen de officiële heiligen. Daarom het feest van Allerheiligen. De lezingen uit de Schrift op die dag

maken het ons duidelijk. Het boek Openbaring (hoofdstuk 7) vertelt over 144.000 mensen in witte gewaden. Zij worden dienstknechten van God genoemd. Hij heeft ze getekend met Zijn zegel. Zij komen uit de grote verdrukking, want zij hebben geleden door het doen van de Woorden van God. Dat is hen niet in de koude kleren gaan zitten. Het kostte bloed, zweet en tranen. Maar hun bloed is witgewassen door het Lam, Messias Jezus, en daarom dragen zij allen witte kleren. Zij worden heilig genoemd, omdat zij Jezus van Nazareth achterna zijn gegaan.

Mattheus vertelt in zijn evangelie (hoofdstuk 5) over de zaligsprekingen van Jezus vanaf de berg. "Zalig zul je zijn!" roept hij in vele toonaarden. Of anders gezegd: gelukkig zul je zijn, op de goede weg ben je, je hebt goed gekozen. Maar waarom? Zalig zul je zijn als je de geest van God in je toelaat, de Geest van God in je laat werken, omdat je afziet van eigen waan, eigen roem en als je je inzet voor een ander. Jij zult deel hebben aan het Rijk van God! Zalig ben je als je verdrietig bent, omdat ze je niet zien staan en veel moet lijden. Weet, dat is het einde niet, je zult getroost worden! Zalig ben je als je zachtmoedig bent. Als je niet uit bent op macht ten koste van een ander. Als je een ander voor laat gaan, als je alleen maar geeft. Weet, ook voor jou zal er een goed land

komen om in te wonen. Zalig ben je als je je inzet voor recht en gerechtigheid, ook al roept iedereen: jij bent gek! Denk je nu echt dat jij de wereld kunt verbeteren? Wat zalig toch als je barmhartig bent, als je mild en vergevingsgezind bent en niet vasthoudt aan wat je vroeger is aangedaan. Je zult ontdekken: wie goed doet, goed ontmoet! Wat gelukkig als je een zuiver, eerlijk hart hebt en betrouwbaar bent. Zo mag je door God gezien worden! Zalig ben je als je voor de vrede ijvert, al gelooft niemand er meer in. Hou vol! Op een dag – je zult je ogen niet geloven – komt er vrede op aarde. Als ze je vervolgen omdat je ijvert voor de rechten van je medemens, weet dan dat je op de goede weg bent. Je bereidt de komst van Gods koninkrijk voor. Als ze je pesten, vervolgen, kwaad van je spreken, als je er onder door dreigt te gaan, houd dan vol, want je hebt het beste deel gekozen. Je doet het niet voor niks. In al je ijver doe je God aan het licht komen. "Je deelt in Zijn vrede," zegt Jezus.

God doen

Wie de zaligsprekingen tot zich laat doordringen, ontdekt dat wie dit alles in zijn vaak doodgewone leven probeert waar te maken 'heilig' genoemd mag worden. Om je heen kijkend, ontdek je zo veel meer heiligen dan in onze kerkboeken staan. Je denkt aan de meester van de armenschool die

zich jarenlang inzette voor de verheffing van zijn schoffies. Of aan die arme vrouw in een krottenwijk in Brazilië die een gaarkeuken opzet. Of misschien aan je eigen vader of moeder, die zich in grote armoede afbeulden voor hun grote gezin. Zijn zij ook niet heilig?

Hoewel het aantal heiligen de laatste jaren fors groeit, hebben we het getal van 144.000 nog lang niet bereikt. Er is dus nog steeds een grote behoefte aan heilige mensen. Zullen wij ondanks al onze gebreken ook gaan proberen om als heiligen, als mensen met een speciale opdracht vanuit ons doodgewone leven Jezus na te volgen? De wereld zal er vriendelijker en vrediger door worden. Je hoeft er zelfs geen martelaar meer voor te worden, wat in de jonge kerk nog wel een vereiste was. Om 'communio sanctorum', een gemeenschap van heiligen te worden zoals de eerste christenen wel genoemd werden? Niet om na onze dood op een console te staan, maar omdat de wereld schreeuwt om heiligen, om mensen, die God doen. Want stel je onze aarde voor waar we in vrede kunnen leven, waar alle rechtelozen tot hun recht komen: zou dat niet zalig zijn? ■

Ko Schuurmans

De viering écht bijwonen kan ik niet meer, kerktelefoon biedt daarom uitkomst!

Parochianen de gelegenheid bieden overal vieringen te kunnen volgen van goede geluidskwaliteit? SIKN kent een flexibel kerktelefoonsysteem, gebruiksvriendelijk voor zowel zender als ontvanger. Een greep uit de aansluitmogelijkheden: bij ouderen die niet meer naar de kerk kunnen, in het verzorgingstehuis, thuis bij ziekte of bij (langdurig) verblijf in het buitenland.

Meer informatie of een offerte? Bel (0182) 75 05 20 of mail verkoop@sikn.nl.

SIKN
stichting intermediair kerkroep nederland

www.sikn.nl

KERKELIJK MEELEVEN, OVERAL

ELDERHORST-ZOETERWOUDE

DR. KORTMANNSTR. 3
2381 BJ ZOETERWOUDE
071 - 5801225 - 5801595

Anno 1912

Eerste Nederlandse fabriek van elektrische luidapparaten en wijzerplaatverlichting in plasticbescherming

Luidklokken - Torenuurwerken
Klokkenstoelen - Koperwerken
Periodiek onderhoud van alle klokkeninstallaties

UITVAARTVERZORGING A. DE JONG

sinds 1966 een vertrouwd gezicht voor een uitvaart vanuit het bisdom

persoonlijke begeleiding vanuit een familiebedrijf

Alle persoonlijke en rituele wensen zijn mogelijk.

voor vrijblijvende inlichtingen: tel.: (020) 676 13 37
Cliostraat 42, 1077 KJ Amsterdam, dejong@uitvaart.nl
www.amsterdamuitvaart.nl

lid van de NUVU uitvaartverzekeringen

Bouwadvies Groot Holland

Zelfstandig onderdeel van de Monumentenwacht Noord-Holland. Wij zijn gespecialiseerd in:

- Aan- en verkoopkeuringen
- Meerjaren onderhoudsplannen
- Adviezen over vergunningen en subsidies
- Kostenramingen en begrotingen
- Begeleiding, toezicht en opleveringskeuringen
- Bestekken en werkschrijvingen

T: 075 6474586 F: 075 6474593
info@bouwadviesgroot holland.nl

Veedijk 32, 1531 MS Wormer
Postbus 379, 1520 AJ Wormerveer

Monumentenwacht Noord-Holland

Bouwkundige inspecties en adviezen aan particulieren, ondernemingen, stichtingen en overheden over monumentale gebouwen in Noord-Holland

Beoordeling van offertes en prijsopgaven - Bereikbaarheids- en veiligheidsplannen

info@monumentenwacht noord holland.nl
www.monumentenwacht noord holland.nl

T: 075 6474588
F: 075 6474593
Veedijk 32, 1531 MS Wormer
Postbus 79, 1520 AB Wormerveer

'n beetje crypto

Horizontaal

1 de Tom-Tom op het ministerie van Financiën 2 feest voor vaders 8 kortweg: tien miljoen in de Franse lotto bijvoorbeeld 10 Niek gooit met klinkers op dit kampioenschap 11 begin van haat; om te lachen! 12 zoveel zout op de piepers is alleen voor hartige mensen 15 maanmeisje 16 een hectoliter piepers 17 wat je ook invult, het is goed 18 verlichting op de buis 20 Frans bijvoorbeeld 21 is goed thuis in Kopenhagen 23 vis in oorlog? Dat komt hard aan!

Verticaal

1 insecten zijn er van overtuigd 2 Jan en Agnes doen een partijtje 3 niet uitdraaien, niet strippen, het niet uitmaken 4 zo'n filmshot neem je wel 5 briefschrijver wenst je het beste 6 afvallers hopen hierop! En dan samen het water op! 9 souvenir van een paffer 11 links en rechts kun je het hierop krijgen 13 Tijn kan hier zijn ... kwijt 14 als herinnering 19 neo-Europeaan mag dit punt overspelen 21 dit meisje zet de toon 22 ben niet voor

	1		2	3	4	5		6
			7					
8	9		10				11	
12		13				14		
15						16		
17			18	19			20	
			21			22		
23								

Prijswinnaars juli/augustus

Mw. M.C. van der Aar, Overveen
A.L.M. van Dijk, Anna Paulowna
Symfa Veerman, Volendam

Oplossing opsturen naar het redactiesecretariaat
Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem

A	A	R	T	S	L	U	I
V		O	R	K	A		N
O	P		E	I		R	D
N	A	A	K		L	U	I
D	U	I	Z	E	L	I	G
M	W		A	T		G	E
I		P	L	E	E		N
S	T	O	F	N	E	S	T

Oplossing juli/augustus 2009

- De mooiste kaarten komen binnen! En daar is dan de oplossing achterop geplakt. Kijk, zoiets stemt de redactie blij. Toch weer heel iets anders dan een eenvoudig briefkaartje. Maar dat mag natuurlijk ook!
- Onvolledig adres van de afzender kan de reden zijn dat je deze maand NIET wint. Even scherp opletten dus.
- De prijswinnaars: van harte gefeliciteerd. De aanhouder wint, en - zoals we al eerder meldten - de 'notaris' blijkt ook gevoelig voor opvallende inzendingen!
- Lucida intervalla gewenst. Wij hebben die bij het maken al gehad.

Theatervoorstelling

Een groep van 25 jongeren uit Antwerpen speelt op 2 en 3 november het muziektheater Damiaan! in theater de Krakeling in Amsterdam centrum. Damiaan is in België bekender dan bij ons. De oudere generatie kent hem als 'de held van Molokai', maar het leven van Damiaan heeft ook in onze tijd nog iets te vertellen. Het stelt één belangrijke vraag: "Wat ga je met je leven doen? Geef je het weg of houd je het voor jezelf?"

Damiaan

Een zalig stuk over een heilig man

Jozef de Veuster is op 3 januari 1840 in Tremelo bij Leuven geboren. Hoewel hij voorbestemd was om de graanhandel van zijn vader over te nemen, kiest hij er vastberaden voor om, net als zijn oudere broer, gehoor te geven aan zijn religieuze roeping. Hij treedt in bij de congregatie van de paters van de Heilige Harten (picpussen) in Leuven, en hij kiest de naam Damiaan. Denk daarbij aan san Damiano, het kerkje dat Franciscus opknapte!

Eind 1863, nog tijdens zijn priesteropleiding, vertrekt hij halsoverkop als missionaris naar Hawaï. Eigenlijk zou zijn broer vertrekken, maar die was zwaar ziek geworden. Bij zijn aankomst in Honolulu een half jaar later wordt Damiaan priester gewijd. Hij wordt als missionaris in verschillende parochies op de archipel ingeschakeld.

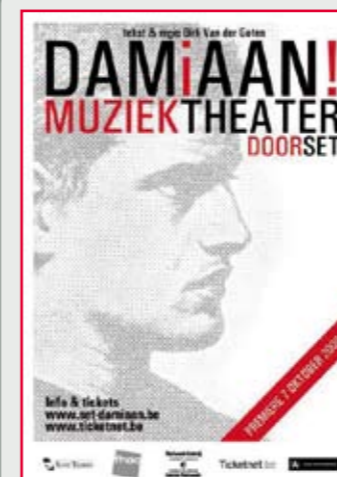
Het zieke paradijs

In 1873 kiest Damiaan ervoor om naar Molokai te vertrekken. Hawaï kampt in die periode met de zeer besmettelijke melaatsheid. Steeds meer lepralijders worden in quarantaine naar het eiland Molokai gebracht, een melaatsenkolonie waar honderden ongeneeslijk zieken in mensonwaardige omstandigheden wachten op een gewisse dood. Bij het zien van zo veel lijden slaat Damiaan al snel de goede raadgevingen om niemand aan te raken in de wind. Damiaan wordt hun priester, hun dokter, hun timmerman. Hij wordt hun vriend. Hij bouwt kerken, legt wegen en waterleidingen aan, verzorgt de zieken en begraaft de doden. De brieven die hij aan zijn broer schrijft, halen de pers en nog bij leven wordt Damiaan een held die op de sympathie en de steun van velen kan rekenen.

Behalve op die van zijn oversten, die hem met zijn gezeur om hulp maar een lastpost vinden.

In 1884 stelt Damiaan vast dat hij zelf door de ziekte getroffen is. Dat weerhoudt hem er echter niet van om zich verder te blijven inzetten voor de zieken en hun noden. Zijn preek begint hij met de historische woorden: "Wij melaatsen". Damiaan sterft in 1889.

Damiaan heeft alle afstand over boord gezet om één van de melaatsen te worden, ook al is de consequentie van deze keuze voor hem op lange termijn dodelijk. Het is zijn manier om te getuigen van de liefde van God, het navolgen van Christus. Dat vandaag nog zoveel aandacht naar Damiaan uitgaat, is het sprekkende bewijs van de woorden die hij zijn leven lang heeft willen beleven: dat wie zijn leven weggeeft, het zal krijgen.

SET bestaat uit een dertigtal jongeren tussen 15 en 25 jaar, die verbonden zijn aan de Sint Egidius gemeenschap in Antwerpen. Zij voeren de toeschouwer mee naar de melaatsenkolonie op Molokai, waar Damiaan kerken en doodkisten timmerde, wonden verzorgde, mensen een hart onder de riem stak, zorg droeg voor de kinderen en vanwaar

hij correspondeerde met zijn oversten en zijn broer in België.

In de voorstelling worden Dialogen en brieffragmenten afgewisseld met ballads en songs: een klassieke tekst in een moderne encensering. Want het levensverhaal van deze man uit een ver verleden spreekt nog steeds tot de verbeelding van de moderne mens, omdat zichzelf vragen stelde waar iedereen mee te maken heeft: "Wat doe ik met mijn leven? Houd ik het voor mezelf of geef ik het weg?"

De voorstelling is geschreven door Dirk van der Goten, de muziek is door de jongeren zelf gecomponeerd. De productie raakt het hart en zet, met humor, aan tot nadenken. Kaarten voor de voorstelling zijn te bestellen bij Marcel Elsenaar: elsenaar@dekenaat-amsterdam.nl of via 06 23 09 15 15. Meer informatie over de voorstelling kunt u vinden op internet: www.set-damiaan.be

Wereldwijd

Wat heeft Nederland met een eiland ver weg gelegen in de Stille Oceaan? Vanuit onze vaderlandse geschiedenis kennen we natuurlijk de band met Indonesië en Nieuw Guinea. Maar iets verder oostelijk van Nieuw Guinea ligt Bougainville, een paradijselijk eiland met ongeveer 180.000 inwoners. In deze autonome provincie van Papoea-Nieuw-Guinea, waarvan zo'n 75% van de bevolking katholiek is, woont Henk Kronenberg, bisschop van het bisdom Bougainville.

Impressie van de prachtige natuur van Bougainville

Henk Kronenberg komt oorspronkelijk uit Enschede. Als lid van de paters Maristen werd hij als missionaris uitgezonden naar Oceanië. Hij woont en werkt al vele jaren op het eiland. In 1999 werd Kronenberg benoemd tot bisschop van het bisdom Bougainville, waartoe ook de Cartereilanden en enkele atollen behoren. Het eiland dankt zijn naam aan de Franse ontdekkingsreiziger Louis-Antoine de Bougainville, die in 1768 voet aan wal zette.

Geslagen, maar niet verslagen

Bougainville, ongeveer even groot als Cyprus, heeft een roerige geschiedenis achter de rug. In de jaren negentig werd er een bloedige burgeroorlog uitgevochten, die in tien jaar tijd aan 20.000 mensen het leven kostte. Sinds het vredesakkoord van 2001 wordt gewerkt aan de wederopbouw van het eiland. De katholieke kerk speelt daarin – onder leiding van bisschop Kronenberg – een belangrijke rol. Zijn benoeming tot bisschop kort na de burgeroorlog was een voor de hand liggende keuze. Lokale priesters waren, vaak ongewild, betrokken geraakt bij een van de vechtende partijen. Bovendien had hij als directeur van de Ministri Skul (Pastorale School) vele mannen en vrouwen opgeleid tot leiders in de parochies. Mede daardoor telt het bisdom ook vele 'bible-sharing' groepen. "Tijdens de crisisjaren", vertelt bisschop Kronenberg, "speelden deze groepen een verzoenende en verbindende rol".

Het eiland is rijk aan tropische regenwouden en prachtige stranden en er zijn ook enkele actieve vulkanen. Hét decor voor een prachtige romantische

*Bisschop
Henk Kronenberg*

*foto's:
© Missio, fotograaf:
Jiri Sleg*

avonturenfilm... zou je denken. Want het andere gezicht is een slechte infrastructuur, er is maar één weg vanuit het noorden langs de oostkust naar het zuiden, en veel werkeloosheid. De koper en goudwinning, die begon in de jaren zeventig vorige eeuw, had rampzalige gevolgen voor de omgeving. Bovendien kreeg de lokale bevolking geen cent van de opbrengsten. Dit leidde tot de conflicten die uiteindelijk uitmondde in die burgeroorlog van 1988 – 1998. De grootste open kopermijn ooit ter wereld in Panguna is nu gesloten. De rijken hebben hun zakken gevuld en zijn vertrokken. Ze lieten de lokale bevolking berooid achter. Die is geslagen, maar niet verslagen.

Met tal van projecten probeert de kerk te helpen. Zo is er een fabriekje opgezet dat kokosolie produceert en op die manier werkgelegenheid creëert. Verder zorgt de kerk voor de opvang van binnenlandse

Paradijselijk oord of vergeten eiland in een uithoek van de wereld?

Zuster Catherine en enkele kinderen

- vluchtelingen en voor onderwijs aan kinderen en volwassenen. Daarnaast is het bisdom de drijvende kracht achter een aantal gezondheidscentra en het heeft een eigen aids-preventieprogramma. Op initiatief van Mgr. Kronenberg krijgen mensen die de omliggende atollen moeten verlaten vanwege de stijgende zeespiegel een stuk grond op Bougainville om een nieuw leven op te bouwen.

Gemeenschap in God

In het bisdom werken veel parochies met de methode 'bible-sharing': de bijbel (be)leven of letterlijk delen. "Het is een manier om Gods Woord toe te passen op het dagelijks leven van mensen. Het is niet zozeer Bijbelstudie, maar meer een bijzondere vorm van liturgie waarin Gods aanwezigheid in het dagelijks leven wordt beleefd," aldus bisschop Kronenberg. 'Bijbel delen' betekent eigenlijk Jezus Christus (Gods Woord) centraal stellen. Waar

dat lukt, krijgen begrippen als 'kerk' en 'gemeenschap' op een nieuwe wijze betekenis. De kerk wordt levend doordat iedereen zijn of haar talenten inbrengt en de ander daarin laat delen. In kleine gemeenschappen komt men bij elkaar en neemt men zijn of haar verantwoordelijkheid. Gelovigen komen bij elkaar om hun ervaringen, zorgen en vreugdes te delen en zich door Gods woord in de Schrift te laten raken. Ze bespreken wat er in de grotere gemeenschap - de parochie - leeft en beleven hun alledaagse leven vanuit de ontmoeting met God. Het zijn nieuwe wegen voor geloof en pastoraat met toekomstperspectief. Een nieuwe weg om samen kerk te zijn. Bougainville, een eiland ver weg in de stille oceaan, maar met een prachtige getuigenis. ■

Raphaël Soffner
Missie en Evangelisatie

Bisdom Haarlem-Amsterdam

Op uitnodiging van Missio (Pauselijke Missiewerken Nederland) is bisschop Kronenberg in Nederland om te vertellen over zijn werk op het eiland Bougainville in de Stille Oceaan. Tijdens zijn bezoek aan Nederland zal hij op vier plaatsen verspreid door het land, waaronder ook in Haarlem, een lezing houden over het leven in Bougainville. En op zondag 18 oktober zal de bisschop op televisie voorgaan in de Eucharistieviering die door de RKK om 10.00 uur op Nederland 2 wordt uitgezonden.

Missio Nederland heeft Bougainville dit jaar uitgekozen als centraal thema in de campagne voor

De vrouw in gebed

Het heeft lang geduurd voordat schilders het aandurfd om vrouwen puur vanwege hun schoonheid af te beelden. Schilders uit voorbije eeuwen wisten wel degelijk dat de vrouw de kroon van de schepping is, maar hadden toch altijd een voorwendsel nodig om de vrouw af te beelden. Zo waren er de heiligen, zoals een verleidelijke Maria Magdalena of uit de antieke oudheid een Lucretia die haar ontblote borst met een dolk doorboorde. Zelfs was er de heilige Bernardus die in mystieke vervoering de melk opving uit de borst van Maria. Voldoende te beleven voor de liefhebber van vrouwelijk schoon!

Toch was het pas de 19e eeuw die een vrouw puur als vrouw zou afbeelden. De Belgische schilder Alfred Stevens (1823-1906) is ten onrechte weinig bekend. Het Van Gogh-museum heeft een fraaie tentoonstelling aan hem gewijd die tot 24 januari duurt. De vrouwen bij Stevens hadden weinig bewegingsvrijheid: een soirée, een salon, een huiselijk tafereeltje als moeder, een rijtoer, daar heb je het wel mee gehad. Toch zijn ze een feest om naar te kijken: de draperieën en shawls tonen tedere en bonte kleuren en zijn zelf kunstwerken tegen een decor van exotische snuisterijen, een olifantje uit India of een Japans kamerscherm zoals dat toen net in de mode kwam. Bijzonder is dat de schilder toch een scala aan emotie en dramatiek weet uit te drukken. Een brief in de hand geklemd, een viooltje, een weerkaatsing van het gelaat in de spiegel, waarbij de kijker dient te bedenken dat als hij de vrouw in de spiegel ziet, zij ook hem ziet en niet zichzelf! De toeschouwer kijkt als het ware dóór de ogen van de schilder, die de vrouw aankijkt.

In memoriam
Boston, Museum
of Fine Arts.

Het meest intrigerend vond ik bijgaand schilderij. De titel is *In memoriam*. Een van de vrouwen, geheel in het zwart gekleed, ontsteekt een kaars. De andere vrouw – heeft zij een kerkboek in haar hand? - ziet toe in aandachtige devotie. Haar schitterende omslagdoek valt onmiddellijk op, maar de schoonheid ervan doet niet af aan de ingetogenheid. Integendeel, het schilderij laat zien wat ik zelf meermalen in een kerk heb waargenomen: de schoonheid van deze vrouwen wordt nog geïntensiveerd door het intieme religieuze moment. De schoonheid is onbereikbaar, omdat de religieuze context geen amoureuze gedachten toelaat. Precies daardoor krijgt het geheel een zuiverheid die ontroert. Wie

wel eens in het Midden Oosten in een orthodoxe liturgie is geweest, ziet hoe jonge vrouwen dikwijls blootshoofds in de kerk zitten. Als zij echter naar voren gaan om te communiceren, slaan zij even een shawl om, van fijn wit kant, die soms al in de kerk klaarligt. Na de communie doen ze de shawl weer af. Er gaat een ingetogenheid van uit die in Oosterse landen nog steeds sterk is verbonden met de religie. Er is de blik van de schilder voor nodig om te zien dat deze ingetogenheid de schoonheid van de vrouw juist op bijzondere wijze accentueert. Een vrouw in gebed is op haar mooist. ■

Marcel Poorthuis

Tienerkamp Heiloo

Het tienerkamp in Heiloo was dit jaar een groot succes. Zo was er een stormbaan, een nachtelijke vaartocht en veel andere leuke activiteiten. Kijk voor een uitgebreid verslag op onze website www.jongbisdomhaarlem.nl

Leiderschapstraining

Opnieuw wordt er een landelijke leiderschapstraining georganiseerd voor jongeren van 18-30 jaar. De training is bedoeld voor jongeren die actief zijn in het katholiek jongerenwerk of dat willen worden. De training beslaat drie weekenden in het seizoen 2009 -2010. De training wordt georganiseerd door *Jong katholiek* in samenwerking met *xpand*. Lees op www.jongbisdomhaarlem.nl meer over deze training en hoe je je kunt aanmelden.

Katholieke Jongerendag 2009

Ga jij mee op zondag 8 november naar de Katholieke Jongerendag in Den Bosch? Het thema van de Katholieke Jongerendag (KJD) op 8 november in Den Bosch was al enige tijd bekend (Durf te leven!), maar nu zijn de bijpassende posters en flyers beschikbaar. Op de poster staat een duif afgebeeld die ten hemel stijgt met mensen op zijn rug die durfde/durven te leven. Gratis flyers en posters om je kamer of de kerk te versieren zijn te bestellen via info@jongbisdomhaarlem.nl.

De voorbereidingen voor het **programma** zijn in volle gang. Dansgroep United en de band The Fruits zullen op deze dag een optreden verzorgen. Daarnaast is bekend dat Leo Fijen en Marc Timmermans, zanger van de internationale Priestband <<http://www.jongkatholiek.nl/nieuws/?id=1587>>, zullen komen spreken. De KJD heeft dit jaar ook weer een tienerprogramma en is voor jongeren van 12 tot 30 jaar.

Vanuit ons bisdom zal er weer **busvervoer** geregeld worden. De opstapplaatsen zijn in elk geval Schagen, Heiloo, Hoofddorp, Hoorn, Zaandam, Amsterdam Sloterdijk en Kortenhoef. Kijk op onze website voor de actuele opstapplaatsen en opgave.

Diaconaction 2009

Doe jij dit jaar mee? Vorig jaar waren er 750 deelnemers uit bisdom Haarlem - Amsterdam en wel 2700 deelnemers in Nederland. De datum voor DiaconAction **2009** is vastgesteld in het weekend van **20 tot en met 22 november 2009**.

Diaconaction is een combinatie van diaconie en actie. Op een eigen manier zetten jongeren uit het hele land zich dit weekend in voor de ander. Wil je weten wat andere jongerengroepen uit het hele land vorig jaar hebben beleefd en ook voor alle overige informatie kun je kijken op: www.diaconaction.nl

Voor het bestellen van PR-materialen als posters en flyers kun je een email sturen naar maurits@jongkatholiek.nl

Taizé in Poznan

Van 29 december tot en met 2 januari wordt in Poznan (Polen) de jaarlijkse Europese ontmoeting van de gemeenschap van Taizé gehouden. Vanuit Nederland wordt er een busreis georganiseerd naar Polen voor jongeren van 16 t/m 35 jaar

De busreis vanuit Nederland vertrekt op 28 december en komt weer terug op 3 januari. De kosten van de reis bedragen rond de 70 euro. Je overnacht in gastgezinnen in Poznan en omgeving of in scholen, kerken of sportzalen. Voor meer informatie en aanmelding (voor 1 december): www.taizeinederland.nl

Contactgegevens

Jongerenpastoraat bisdom Haarlem-Amsterdam
Kruisweg 63
2011 LB Haarlem

[t] 023 511 26 35

[e] info@jongbisdomhaarlem.nl

agenda

2-3 november

Theatervoorstelling Damiaan

8 november

Katholieke Jongerendag

20-22 november

DiaconAction

20 december

Kerstfeest Blauwe Zusters

29 december

Europese Taizé ontmoeting

Voor meer informatie over activiteiten en het programma voor de rest van het seizoen, kijk op www.jongbisdomhaarlem.nl

Kijk voor meer informatie, activiteiten én nieuws op www.jongbisdomhaarlem.nl

**Contactgegevens
Jongerenpastoraat bisdom
Haarlem-Amsterdam
Kruisweg 63
2011 LB Haarlem
[t] 023 511 26 35
[e] info@jongbisdomhaarlem.nl**

Een zoon die noemt zijn vader Piet...

Onbewust moest ik aan het liedje "15 miljoen mensen" van Fluitsma en Van Tijn denken toen me gevraagd werd iets te schrijven over het onderwijs. De laatste tijd horen we veel over het onderwijs. Op het moment dat ik dit schrijf, is het de Week van het Onderwijs en gisteren was het de Dag van de Leraar. De strekking van wat we op het nieuws horen, heeft iets van doen met het ongenoegen van ouders die graag wat meer kwaliteit op het gebied van rekenen en taal zouden willen zien. Hoewel de inhoud en kwaliteit van de gegeven materie natuurlijk belangrijk is, denk ik dat er nog iets anders speelt.

Veiligheid

Wat ouders graag willen is dat hun kind tot ontplooiing komt in een veilige omgeving, dat ligt voor de hand. We willen graag zien dat onze kinderen groeien in zelfvertrouwen, hun kennis verbreden en karakter tonen. We willen ook graag zien dat onze eigen opvoeding (en geloofsopvoeding) in lijn ligt met die van de school.

Onze oudste dochter zat een aantal jaar geleden op een andere school dan nu. Ze was net zes jaar geworden, erg onzeker, stagneerde in haar intellectuele vorming en gedroeg zich steeds meer als een grijs muisje. Op een dag kwam ze angstig thuis, want Geert was geslagen door Roy. Het was een enorme bende in de klas geweest, en ze durfde eigenlijk niet meer naar school, ze was bang ook geslagen te worden. En die angst was niet helemaal ongegrond: Geert was

namelijk de leraar. Fluitsma en Van Tijn bezongen het als een verworvenheid van de Nederlandse cultuur om onbeleefd te zijn. Op deze school kon de zin van het lied – die ook de titel vormt van dit stuk – gewijzigd worden in: "Het kind dat noemt zijn leraar Piet, je bent zelf nergens veilig". Natuurlijk was het voorval op zichzelf niet een reden om op zoek te gaan naar een andere school, maar het was wel de druppel.

Op de nieuwe school viel ons bij de kennismaking meteen een aantal zaken op. Het was rond het speelkwartier, de zoemer had net geklonken en iedereen stond met zijn groep in rijtjes voor de ingang van de school. Er was een zekere orde, een orde die me enigszins deed denken aan de schooluniformen in Engeland. Niemand schreeuwde of maakte ruzie. Verder hoorden we een kind van zo'n vijf jaar met een lerares praten: "Juffrouw Van Diepen, kunt u mij

misschien helpen?". Wow, de beleefdheidsvormen hadden we ook nog niet eerder op school gehoord.

Na verloop van tijd viel ons ook op dat de school wel raad wist met het (christelijk) geloof. De onderwijzers stonden allemaal achter de basale uitgangswaarden van het geloof en hadden er zelf ook duidelijk kaas van gegeten: het was een doorleefd geloof. Onze oudste dochter bloeide op in een rap tempo. Een grijs muisje veranderde in een zelfverzekerd en blij meisje, haar leerproblemen waren binnen een half jaar verdwenen. Ze werd in de klas zelfs enigszins populair, want op deze school gold niet het recht van de sterkste, maar werden sociale vaardigheden doorlaggevend.

Meer dan ooit hebben we als ouders ervaren dat de basis van een goede vorming niet alleen de inhoud is. Het gaat ook om de houding van de onderwijzers en de karaktervorming van de kinderen. De veiligheid die de school biedt, moet niet iets zijn wat van buitenaf opgelegd wordt, maar iets wat van binnenuit aangeleerd wordt. Mede door het doorleefde geloof van de verantwoordelijken, wordt dat niet alleen theorie, maar praktijk van alledag. ■

De namen die in dit stuk voorkomen zijn vanwege privacy-redenen gefingeerd.

Stefan van Aken
Afd. Huwelijk en Gezin
Bisdom Haarlem – Amsterdam

Prof. Herman Noordergraaf aan het woord.

Studiedag 'zorg voor de naaste' op de Tiltenberg

'Zorg voor de naaste' is een centraal begrip in de drie abrahamitische godsdiensten. Joden, christenen en moslims zijn geroepen mensen in nood bij te staan - niet alleen van hun eigen gemeenschap, maar eenieder die ze op hun levensweg tegenkomen. elke godsdienst heeft eigen woorden om deze zorg uit te drukken. Welke woorden zijn dat? Wat zijn de overeenkomsten en de verschillen tussen deze woorden? En wat kunnen de verschillende godsdiensten van elkaar leren? Het thema mag zich verheugen in een grote belangstelling: ruim 100 deelnemers waren woensdag 30 september aanwezig op de Tiltenberg voor een studiedag over de 'zorg voor de naaste' in Jodendom, Christendom en Islam.

Mevrouw Sasja Martel sprak vanuit de Joodse Traditie over 'chesed', daden van verbondenheid, vanuit haar ervaring met het Joods hospice dat zij in Amstelveen heeft opgericht. Mohammed Ajouaou, hoofd Islamitische Geestelijke Verzorging van het Ministerie van Justitie, gaf een bijdrage over de zorg voor de naaste vanuit de Islamitische Traditie. Herman Noordergraaf, hoogleraar

diaconiewetenschappen Protestantse Theologische Universiteit, putte uit het erfgoed van Calvijn om een protestante visie op barmhartigheid en gerechtigheid, zoals hij het noemde, uit te werken. De heer Erik Sengers, stafmedewerker diaconie/kerk en samenleving van het bisdom Haarlem-Amsterdam gaf een vierde en laatste inleiding en pleitte vanuit katholiek perspectief voor een her-

waardering van het begrip 'caritas' om aan te geven wat zorg voor de naaste inhoudt. Dagvoorzitter was de heer Bart Koet, bijzonder hoogleraar vroegchristelijke letterkunde Faculteit Katholieke Theologie en docent aan De Tiltenberg. Aanleiding voor de studiedag was het twintigjarig bestaan van de Diocesane Raad voor Diaconie van het bisdom Haarlem-Amsterdam. (www.tiltenberg.org) ■

Een aandachtig gehoor.
Foto's: persdienst bisdom Haarlem-Amsterdam

Mgr. Punt bedankt de inleiders. V.l.n.r.: Erik Sengers, mevrouw Sasja Martel, Bart Koet, Mohammed Ajouaou en Herman Noordergraaf.

URINE VERLIES? Weer zorgeloos actief genieten? Het kan met IncoSan!

Niet te onderscheiden van
normaal ondergoed maar wel
100% veiligheid zonder inlegkruisje!

IncoSan slips zijn in meerdere modellen en kleuren verkrijgbaar. Naast deze slips ook oplossingen voor zwaardere urineverlies, matrasbeschermers.

Vul de bon in of bel voor een gratis brochure nr. 9102.

IncoSan®
Incontinentie / ondergoed
IncoSan Nederland BV
Antwoordnr. 552, 1250 VB Laren
www.incosan.nl info@incosan.nl

TEL GRATIS
0800-022 24 60
bellen tijds
kostenloos

Stuur mij, discreet in een blanco enveloppe, vrijblijvend de gratis brochure nr. 9102 over IncoSan-slips en andere producten.

Naam: _____ Voornam: m/v

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Telefoon: _____

Stuur de compleet ingevulde bon zonder postzegel naar:
IncoSan Nederland BV Antwoordnummer 552, 1250 VB Laren (NH)

Vreker
Begraafplaatservice BV

De Hout 47, 1607 HB Hem Tel: 0228-544484 / Fax: 0228-544651
Email: info@begraafplaatservice.nl

Gespecialiseerd in alles op de begraafplaats:

- * GRAFDELVEN
- * OP EN HERBEGRAVEN
- * RENOVATIE
- * GROENVOORZIENING
- * RUIJEN VAN GRAVEN
- * KNEKELPUTTEN
- * UITBREIDING
- * PADVERHARDINGEN

www.begraafplaatservice.nl

PRONK
BOUWT
MET
MEERWAARDE

PRONK BOUWBEDRIJF BV
nieuwbouw
verbouw
restauratie
onderhoud

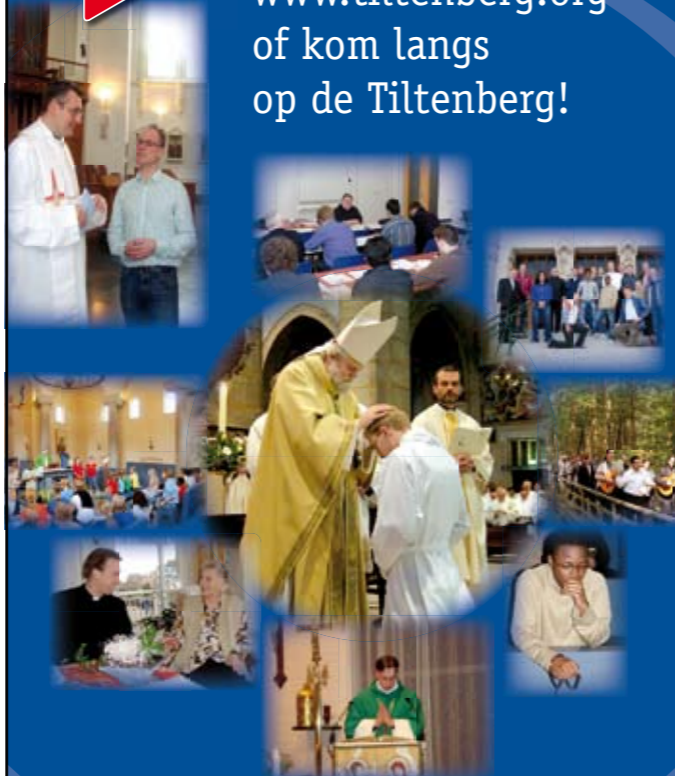
PRONK LEIDERS BV
leidekwerk
lood-, koper- en zinkwerk
aanbrengen van ladder- en klimhaken

vakgroep
RESTAURATIE

Machinestraat 2,
Postbus 20, 1749 ZG Warmenhuizen
Telefoon (0226) 391374
Fax (0226) 392032
E-mail: info@pronkbouw.nl
Website: www.pronkbouw.nl

Denk je erover priester te worden?

Kijk eens op
www.tiltenberg.org
of kom langs
op de Tiltenberg!

Grootseminarie Het Willibrordhuis, De Tiltenberg

Zilkerduinweg 375
2114 AM Vogelenzang
telefoon 0252 345 345
www.tiltenberg.org
e-mail post@tiltenberg.org

Het Grootseminarie vraagt uw steun!
Als u ons wilt steunen met uw gebed, stuur ons dan bericht dat u lid wordt van de gebedskring (gratis).
Wilt u ons ook financieel steunen?
Dat is zeer welkom. Voor de opleiding en de studie-beurzen van de seminaristen is veel geld nodig.
U kunt uw bijdrage overmaken op gironummer 54 64 t.n.v. het Grootseminarie te Vogelenzang.

Uit de kroniek en de agenda

- Op **vrijdag 2 oktober** had de bisschop overleg met de reformatorische initiatiefnemers van een Maria-musical
- Op **zaterdag 3 en zondag 4 oktober** vierden de bisschop en de hulpbisschop het feest van Sint Bavo in de kathedraal met twee eucharistievieringen, één met presentatie van de Nicolaasmis en de ander als jubileumviering. Voor een verslag zie elders in dit nummer.
- Op **4 oktober** was de hulpbisschop aanwezig bij de uitvoering van de musical over het leven van Sint Franciscus in de Basiliek van Laren.
- Op **5 oktober** nam de bisschop deel aan de maandelijkse Willibrorddag in Vogelenzang.
- Op **7 oktober** ontving de bisschop de verschillende missie-fondswerving-organisaties in het Bisschopshuis.
- Op **8 oktober** voerde de bisschop overleg met de Europese verantwoordelijke van de Neo-catechumenale Weg.
- Op **9 oktober** waren bisschop en hulpbisschop aanwezig bij de opening en inzegening van het nieuwe Diocesaan Missionair Centrum in Heiloo.
- Op **12 oktober** overlegt de bisschop met de werkgroep Vademecum Categoriele Zielzorg.
- Op **13 oktober** nemen bisschop en hulpbisschop deel aan de Bisschoppenconferentie in Utrecht.
- Op **14 oktober** is er voor bisschop en hulpbisschop in

- het bisschopshuis een presentatie van het Diocesaan Bouwbureau mbt het Religieus Erfgoed.
- Op **15 oktober** ontvangt de bisschop het bestuur van de parochie Tuitjenhorn.
- Op **16 oktober** neemt de bisschop deel aan de Soeterbeeck-conferentie over het catechese-onderwijs.
- Op **18 oktober** is de bisschop in Amsterdam b.g.v. het 50-jarig bestaan van de parochie van Sint Lukas.
- Op **19 oktober** ontvangt de bisschop de Overste van de Zusters van het Mensgeworden Woord, moeder Anima Christi.
- Op dinsdag **20 oktober** ontvangt de bisschop een delegatie van Chemin Neuf.
- Op **21 oktober** ontvangt de bisschop het eerste exemplaar van de Congresbundel over Religieus Erfgoed uit handen van de decaan van de Katholieke Theologische Faculteit.
- Op **22 oktober** vergaderen bisschop en hulpbisschop met de dekens.
- Op **25 oktober** bezoekt de bisschop de ouderdag in het Grootseminarie in Vogelenzang.
- Op **27 oktober** heeft de bisschop contact met pastores in het kader van de regiovorming.
- Op **zaterdag 31 oktober** bezoekt de bisschop het jubileum-slotconcert in de kathedraal van Sint Bavo.

Onbekende geschiedenis (35)

Al enkele jaren is dhr. Wim Braber uit Schagen op zoek naar de naam en het adres van een lekenverzorger die hij in 1956/1957 als groepsleidster heeft gehad in Huize "De Kindervriend" in Eersel. Dit huis, dat werd gerund door de Zusters van Schijndel, kende een afdeling van 60 jongens en meisjes, die vanuit scholen voor Bijzonder Onderwijs uitgezonden werden voor zes weken vakantie. De leerkrachten van de B.O.-scholen traden hierbij als mede-sponsor op. Wim Braber is in het bezit van een oude foto met daarop een aantal kinderen en een verzorgster. De foto is gemaakt in de kloostertuin onder een appelboom. Op de achtergrond staat het gebouw van de gezondheidskolonie, beneden was de jongensslaapzaal en boven de meisjes-slaapzaal. We weten dat het zoeken is naar een speld in een hooiberg, maar toch doen we een poging om de naam van de verzorgster te achterhalen. Ook zou Wim heel erg blij zijn als hij in contact zou kunnen komen met kinderen die in zijn groep zaten. Wie kan Wim helpen? Stuur uw reactie naar: Redactie Samen Kerk, t.a.v. dhr. Floor Twisk (archivaris), Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. Per e-mail kan ook via: ftwisk@bisdomhaarlem.nl

Onbekende geschiedenis (34)

De door mevrouw M.A.M.S. Delfgaauw-Bremmers uit Amsterdam aangeleverde foto van een voor haar onbekende priester heeft een groot aantal reacties opgeleverd. Op één uitzondering na gaf iedereen als oplossing de naam van Jacobus Antonius Slijkerman. En dit blijkt juist te zijn. Jaap Slijkerman werd geboren te Monnickendam op 1 april 1905 en tot priester van het bisdom Haarlem gewijd op 25 mei 1929. Hij begon op 10 augustus 1929 als kapelaan in de parochie van de H. Hildegardus te Rotterdam. Na vier jaar werd hij op 12 augustus 1933 benoemd tot leraar aan het kleinseminarie "Hageveld" te Heemstede. Hij stond daar bekend als een vriendelijke man, die goed les gaf in Latijn en tekenen. Een tekenclubje, genaamd "Pulchri Studio", tekende grote zangboeken voor de schola in de kapel. In de oorlogsjaren 1942-1943 was hij plaatsvervangend regent op het noodseminarie te Westwoud. Op 1 september 1945 werd hij aangesteld als directeur van de Eerwaarde Zusters Ursulinen en tevens als rector van het St. Antonius Pensionaat, beide te Bergen in Noord-Holland. Zijn benoeming tot pastoor te Warmond volgde op 30 juni 1963. Hij ging

met emeritaat op 24 september 1972 en overleed op 10 december 1980 in de Mariastichting te Haarlem. Hij werd begraven te Warmond. De bewuste foto staat ook afgedrukt op pagina 32 van het boek "Met wapperend habijt" dat de geschiedenis beschrijft van het huishoudonderwijs van de Ursulinen van Bergen in de periode 1925-1990.

Met dank aan Zr. W.E. Ravestein te Bergen, dhr. Jac. Balm te Voorhout, diaken Frans Bonarius te Bennebroek, mw. Els Schuitemaker te Hoogwoud, mw. M. Laarhoven – van Seggelen, dhr. Jaap Slijkerman te Hoofddorp, Zr. Elisabeth de Jonge te Bergen, mw. Bep Rozing – van Vliet te Heiloo, dhr. Piet Brandsma te Hillegom, die allen de goede oplossing gaven en bovendien informatie verschaften over deze gedreven, aimabele en bij velen geliefde priester.

P.S. Heeft ook u een onbekende foto van een kerkelijke gebeurtenis of een priester, en wilt u er meer van te weten zien te komen, dan kunt u deze opsturen naar de redactie van Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. De foto ontvangt u zo spoedig mogelijk weer retour.